

Praćenje sesije

HTTP komunikacija

- HTTP je stateless protokol koji ne zateva od servera čuvanje statusa klijenta ili korisničke sesije klijenta tj. niza zahteva upućenih od strane istog klijenta
  - HTTP serveri prevazilaze prethodno tako što implementiraju različite metode za održavanje i upravljanje sesijom, tipično se oslanjajući na jedinstveni identifikator *cookie* ili neki drugi parametar koji omogućava praćenje zahteva koji originiraju od istog klijenta (npr. URL Rewriting mehanizam), kreirajući stateful protokol iznad HTTP protokola.

Praćenje sesije korisnika ^{1/3}

- HTTP protokol ne prati sesiju – veza klijenta i servera se zatvara po isporuci resursa.
- Koristi se *cookie* mehanizam:
  - Server šalje *cookie* klijentu u okviru http response
  - klijent čuva primljeni *cookie* i šalje ga uz svaki http request.
- Ako navigator ne prihvata *cookie-je*, koristi se URL Rewriting mehanizam:

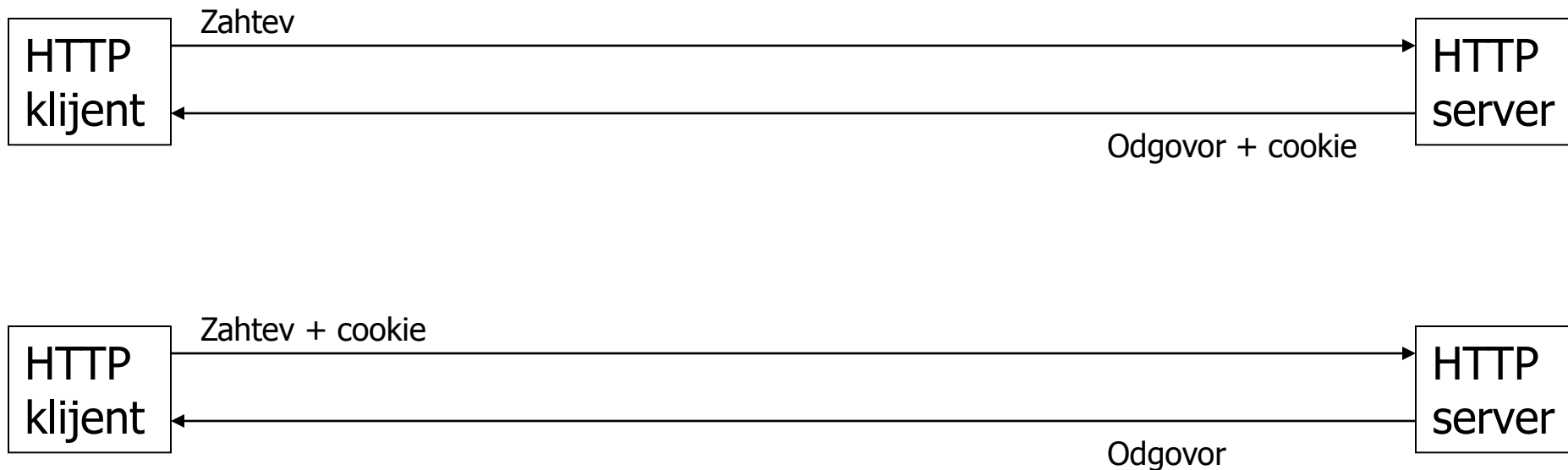

link

Praćenje sesije korisnika _{2/3}

- *cookie* mehanizam

Praćenje sesije korisnika 3/3

GET / HTTP/1.1

Accept-Language: sr

User-Agent: Mozilla/4.0 (compatible; MSIE 6.0; Windows NT 5.1; .NET CLR 1.1.4322)

Host: localhost

Connection: Keep-Alive

HTTP/1.0 200 OK

Date: Tue, 04 May 02004 08:55:09 GMT

Status: 200

Content-Type: text/html

Content-Length: 2524

Content-Language: en

Set-Cookie: ASPSESSIONIDGGQQAQAEK=JKKPPFKCMNDNMEEHOHAADJKPM

<html><head></head>

<body></body>

</html>

GET /Test HTTP/1.1

Accept-Language: sr

User-Agent: Mozilla/4.0 (compatible; MSIE 6.0; Windows NT 5.1; .NET CLR 1.1.4322)

Host: localhost

Connection: Keep-Alive

Cookie: ASPSESSIONIDGGQQAQAEK=JKKPPFKCMNDNMEEHOHAADJKPM

Detaljnije o Cookie-ima i HTTP odgovoru

- Vraća se u atributu Set-Cookie
- Opcioni atributi
  - domain – domen u kome važi cookie
  - path – za koje URL-ove na sajtu važi
  - expires – datum isticanja
- Kada ističe cookie?
  - eksplicitan momenat (expires)
  - nedefinisano – kada se ugasi browser

Primer

HTTP/1.1 200 OK

Cache-Control: private

Content-Type: text/html

Set-Cookie:

PREF=ID=3ff1557ca378ed16:TM=1151585607:LM=1151585607:S=rVfoQD15sUOZajEt; expires=Sun, 17-Jan-2038 19:14:07 GMT; path=/; domain=.google.com

Content-Encoding: gzip

Server: GWS/2.1

Content-Length: 1349

Date: Thu, 29 Jun 2006 12:53:27 GMT

Browseri

- Svaki browser ima svoje kukije i ne deli ih sa drugim browserima
  - za svaki sajt postoji poseban kuki
- Tabovi i stranice u browserima dele kukije

Alternativan način

- Ako navigator ne prihvata *cookie-je*, koristi se URL Rewriting mehanizam
- u hiperlink (<a href="...">) koji "gađa" naš server ugradimo id sesije:

<a href=http://www.myserver.com/catalog/index.html;jsessionid=1234>

- `HTTPServletResponse.encodeURL()` metoda
- `HTTPServletResponse.encodeRedirectURL()` metoda
- Da li uvek možemo da koristimo ovu tehniku?
- Gde se stavlja id sesije u formi?

Klasa HttpSession

- Reprezentuje sesiju
- Čuva cookie ili ID sesije za URL redirection
  - metoda getId()
- Čuva objekte vezane za sesiju
  - metode getAttribute(ime), setAttribute(ime, objekat), removeAttribute(ime)
- Invalidira sesiju i razvezuje sve objekte vezane za nju
  - metoda invalidate()
- podešava period neaktivnosti
  - metoda setMaxInactiveInterval(sekunde)

Praćenje sesije korisnika iz servleta_{1/3}

- Praćenje sesije se svodi na kreiranje objekata koji se vezuju na sesiju
  - objekat bi trebalo da je serijalizabilan
- Kada korisnik prozove neki servlet, u okviru njega se koristi objekat vezan za sesiju:
  - ako do tada nije postojao objekat, on se kreira i veže za sesiju;
  - ako postoji, koristi se.
- Session inactivity – obično 30 minuta
  - podešava se u web.xml
  - `session.setMaxInactiveInterval`

Praćenje sesije korisnika iz servleta 2/3

```
public void doGet(HttpServletRequest request, HttpServletResponse
response) throws java.io.IOException {
    ...
    HttpSession session = request.getSession();
    SessionCounter sc = (SessionCounter)session.getAttribute(
        "brojac");

    if (sc != null) {
        sc.inc();
        out.println(", ukupno pristupa:" + sc.getCount() + "<br>");
    } else {
        out.println(", prvi pristup.<br>");
        sc = new SessionCounter();
        sc.inc();
        session.setAttribute("brojac", sc);
    }

    ...
}
```

Klasa SessionCounter 3/3

```
class SessionCounter {  
  
    private int count = 0;  
  
    public int getCount() {  
        return count;  
    }  
  
    public void setCount(int c) {  
        count = c;  
    }  
  
    public void inc() {  
        count++;  
    }  
}
```

Na šta se objekat može vezati?

- Na request:

```
request.setAttribute("ime", referenca);
```

- Na sesiju:

```
request.getSession().setAttribute("ime",  
referenca);
```

- Na aplikaciju:

```
getServletContext().setAttribute("ime",  
referenca);
```

Kako saznati gde se na serveru nalazi folder naše web aplikacije?

- `getServletContext().getRealPath("");`

Primer

- Importujte projekat *WebProgOrg* u Eclipse
- Napravite i eksportujte war u Apache Tomcat
- Porenite Server
- U web browser kucajte
- <http://localhost:8080/WebProgOrg/WebShopServlet>

Case study – web shop

- Dve stranice web shop-a:
  - pregled svih raspoloživih proizvoda
  - dodavanje na spisak ili pregled spiska proizvoda odabranih za kupovinu

Case study – web shop

- Uzastopnim ponavljanjem dodaj nekoliko različitih proizvoda u korpu
- Klikni na link pregled *Pregled sadrzaja korpe*
- Ugasi web browser i pokreni ga opet
- Klikni na link pregled *Pregled sadrzaja korpe*, da li ima proizvoda u korpi?
- Otvori drugi web browser i klikni na link pregled *Pregled sadrzaja korpe*, da li ima proizvoda u korpi?

Pregled proizvoda

http://localhost/Index - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites Media Print Mail

Address http://localhost/Index Go

Links javni deo admin deo CSI administracija Odsek za računarstvo i automatiku

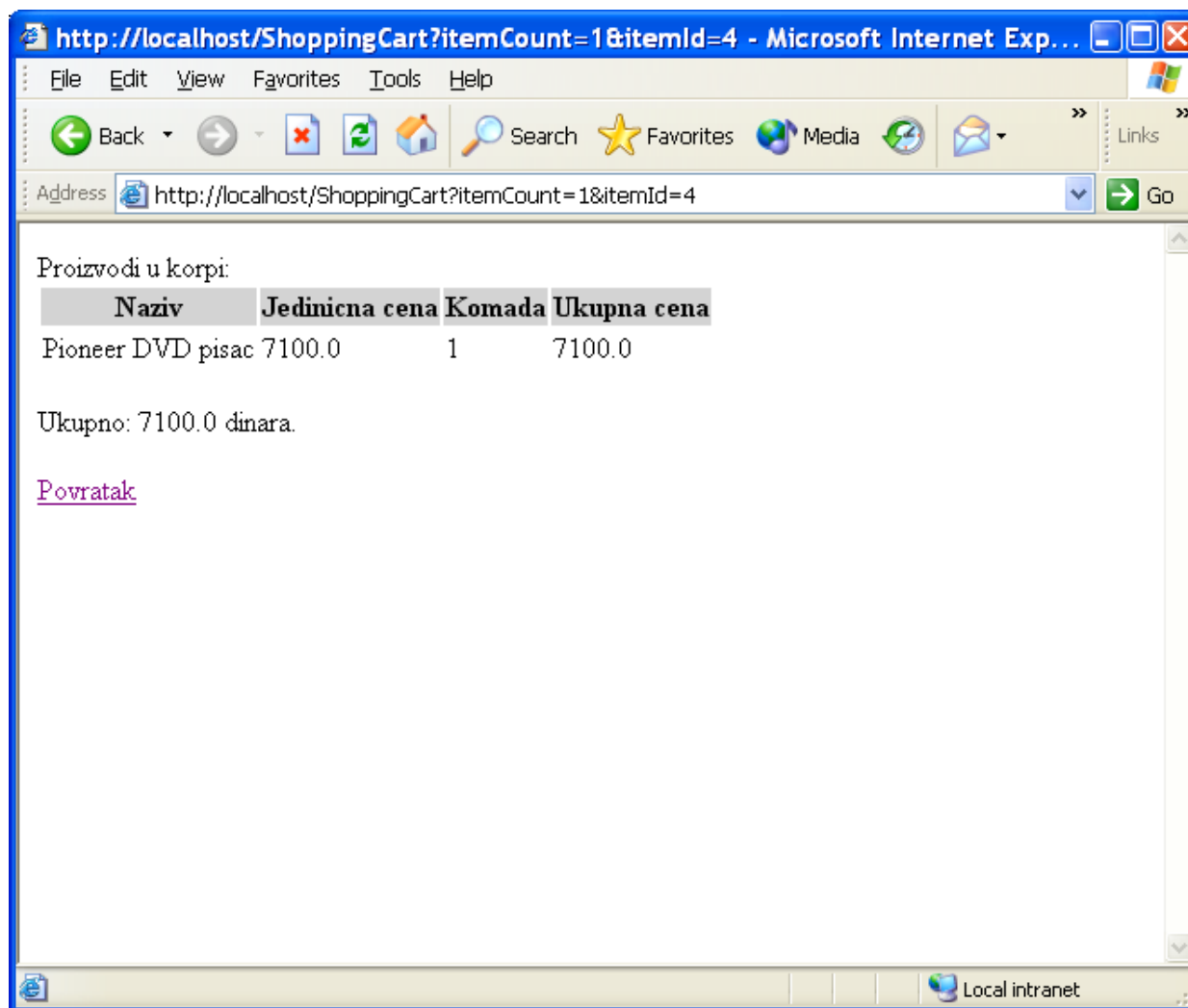
Raspoloživi proizvodi:

Naziv	Cena	
Pioneer DVD pisac	7100.0	<input type="text"/> Dodaj
Samsung monitor 17"	35000.0	<input type="text"/> Dodaj
Sony digitalna kamera	32000.0	<input type="text"/> Dodaj
Televizor marke Sony, 51 cm dijagonala	22000.0	<input type="text"/> Dodaj

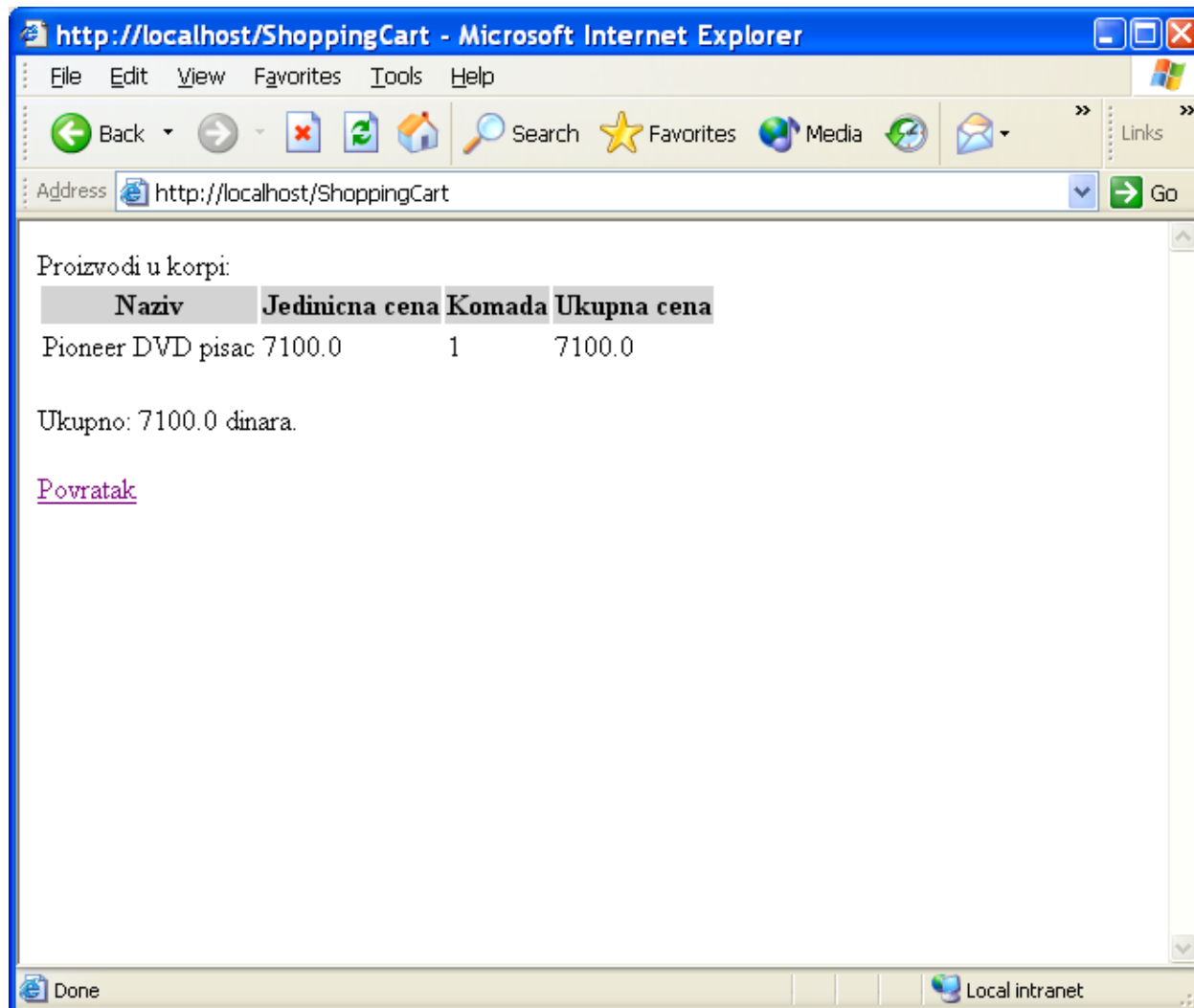
[Pregled sadržaja korpe](#)

Done Local intranet

Dodavanje proizvoda na listu za kupovinu (shopping cart)

Pregled liste za kupovinu

Case study – web shop

- Pogledati strukturu projekta
  - *servlet1* paket sadrži servlete
  - *servlet1.webshop* paket klase koje predstavljaju model podataka
- Otvorite kod servleta *WebShopServlet* i otvorite source kod HTML stranice u web browser
- Koja HTTP metoda se poziva get ili post?
  - pogledaj *doGet*
  - pogledaj *init*

Case study – web shop

- Otvori klasu Products
  - konstruktor
- Otvori klasu product.txt
- Razlika između konzolne aplikacije i web aplikacije ako se posmatra putanja do fajla?
- Gde se ispisuje syso u konstruktoru? Koja je to putanja?

Case study – web shop

- Da li kod nekog ko koristi **deploy** iz Eclipse piše nešto nalik

Modul2Web/.metadata/.plugins/...

- Zašto postoji razlika u putanji u odnosu na ostale?
- Ako postoji razlika
- Metoda *readProducts*
  - # započinje komentar u products.txt pa preskoči red

Case study – web shop

- Povratak u metodu *init WebShopServlet*
  - Zašto je bilo bolje kreirati klasu *Products* umesto da se koristi *HashMap* za smeštanje objekata?
- Metoda servleta bi teoretski mogla da bude *readProduct* ali se to izbegava jer servlet treba da ima samo metode koje rade sa HTTP protokolom
  - dekompozicija problema
- U web browseru dodaj proizvod u korpu
  - sadržaj URL je

Lista raspoloživih proizvoda (WebShopServlet)

```
ServletContext ctx = getServletContext();
Products products = new Products(ctx.getRealPath(""));
ctx.setAttribute("products", products);
...
pout.println("Raspoloživi proizvodi:");
pout.println("<table border=\"1\"><tr
    bgcolor=\"lightgrey\"><th>Naziv</th><th>Cena</th><th>&nbsp;</th></tr>");
for (Product p : products.values()) {
    pout.println("<tr>");
    pout.println("<form method=\"get\" action=\"ShoppingCartServlet\">");
    pout.println("<td>" + p.getName() + "</td>");
    pout.println("<td>" + p.getPrice() + "</td>");
    pout.println("<td>");
    pout.println("<input type=\"text\" size=\"3\" name=\"itemCount\">");
    pout.println("<input type=\"hidden\" name=\"itemId\" value=\""
        + p.getId() + "\">");
    pout.println("<input type=\"submit\" value=\"Dodaj\">");
    pout.println("</form>");
    pout.println("</td>");
    pout.println("</tr>");
}
pout.println("</table>");
```

Datoteka products.txt

1;Televizor marke Sony, 51 cm dijagonala;22000
2;Sony digitalna kamera;32000
3;Samsung monitor 17";35000
4;Pioneer DVD pisac;7100

Paket webshop – klasa Products ^{1/4}

- Reprezentuje spisak proizvoda
- Iz datoteke products.txt učitava spisak proizvoda i smešta u asocijativnu listu (ključ je id proizvoda, a objekat koji se smešta u listu je klase *Product*)

Paket webshop – klasa Products ^{2/4}

```
public Products(String path) {  
    BufferedReader in = null;  
    try {  
        in = new BufferedReader(new FileReader(  
                                path + "/products.txt"));  
        readProducts(in);  
        in.close();  
    } catch (Exception e) {  
        e.printStackTrace();  
    }  
}
```

Paket webshop – klasa Products 3/4

```
private void readProducts(BufferedReader in) {
    String line, id = "", name = "", price = "";
    StringTokenizer st;
    int pos;
    try {
        while ((line = in.readLine()) != null) {
            line = line.trim();
            if (line.equals("") || line.indexOf('#') == 0)
                continue;
            st = new StringTokenizer(line, ";");
            while (st.hasMoreTokens()) {
                id = st.nextToken().trim();
                name = st.nextToken().trim();
                price = st.nextToken().trim();
            }
            products.put(id, new Product(id, name,
            Double.parseDouble(price)));
        }
    } catch (Exception ex) {
        ex.printStackTrace();
    }
}
```

Paket webshop – klasa Products ^{4/4}

```
private HashMap<String, Product> products =  
new HashMap<String, Product>();
```

```
/** Vraca kolekciju proizvoda. */  
public Collection<Product> values() {  
    return products.values();  
}
```

```
/** Vraca proizvod na osnovu njegovog id-a.  
*/  
public Product getProduct(String id) {  
    return products.get(id);  
}
```

Paket webshop – klasa Product _{1/2}

- Reprezentuje pojedinačan proizvod
- Karakterišu je:
  - id,
  - naziv i
  - cena.

Paket webshop – klasa Product_{2/2}

```
public class Product {  
    private String id;  
    public void setId(String i) {  
        id = i;  
    }  
    public String getId() {  
        return id;  
    }  
    private String name;  
    public void setName(String n) {  
        name = n;  
    }  
    public String getName() {  
        return name;  
    }  
    private double price;  
    public void setPrice(double p) {  
        price = p;  
    }  
    public double getPrice() {  
        return price;  
    }  
    public Product(String id, String name, double price) {  
        this.id = id;  
        this.name = name;  
        this.price = price;  
    }  
}
```

Case study – web shop

- Otvorite kod servleta *ShoppingCartServlet* i metoda *doGet*, idite na deo kreiranja tabele u HTML
- Otvorite kod klase *ShoppingCart*
- Otvorite kod klase *ShoppingCartItem*
- Pogledajte kod punjenje korpe sa proizvodima
- Pogledajte kod koji radi sa sesijom sesije
- Svaki browser ima svoju memoriju za sesiju
- U dva browsera otvori developer tools, network kartica, pokreni dodavanje produkta u sesiju
  - Da li je cookie vredost ista?

Dodavanje/pregled proizvoda u listu za kupovinu (ShoppingCartServlet)

```
HttpSession session = request.getSession();
ShoppingCart sc = (ShoppingCart)session.getAttribute("ShoppingCart");
if (sc == null) {
    // ako ne postoji, kreiramo ga i dodelimo tekucioj sesiji.
    // Na ovaj nacin, objekat klase ShoppingCart ce pratiti sesiju.
    sc = new ShoppingCart();
    session.setAttribute("ShoppingCart", sc);
}
PrintWriter pout = response.getWriter();
response.setContentType("text/html");
if (request.getParameter("itemId") != null) {
    // ako smo pozvali ovaj servlet sa parametrima za dodavanje proizvoda u korpu
    try {
        Products products = (Products)getServletContext().getAttribute("products");
        // probamo da ga dodamo
        sc.addItem(
            products.getProduct(request.getParameter("itemId")),
            Integer.parseInt(request.getParameter("itemCount")));
    } catch (Exception ex) {
        ex.printStackTrace();
    }
}
pout.println("Proizvodi u korpi:");
pout.println("<table><tr bgcolor=\"lightgrey\"><th>Naziv</th><th>Jedinicna  
cena</th><th>Komada</th><th>Ukupna cena</th></tr>");
double total = 0;
for (ShoppingCartItem i : sc.getItems()) {
    pout.println("<tr>");
    pout.println("<td>" + i.getProduct().getName() + "</td>");
    ...
}
```

Paket webshop – klasa ShoppingCart ^{1/2}

- Reprezentuje listu proizvoda za kupovinu (korpu, shopping cart)
- Sadrži listu odabranih proizvoda za kupovinu (svaki odabrani proizvod je reprezentovan objektom klase *ShoppingCartItem*)

Paket webshop – klasa ShoppingCart_{2/2}

```
public class ShoppingCart {  
    ArrayList <ShoppingCartItem> items;  
  
    public ShoppingCart() {  
        items = new ArrayList <ShoppingCartItem>();  
    }  
  
    public void addItem(Product product, int count) {  
        items.add(new ShoppingCartItem(product, count));  
    }  
  
    public ArrayList <ShoppingCartItem> getItems() {  
        return items;  
    }  
}
```

Paket webshop – klasa ShoppingCartItem _{1/2}

- Reprezentuje jednu stavku iz spiska proizvoda koje je mušterija odabrala za kupovinu
- Čuva:
  - referencu na proizvod (referencu na objekat klase *Product*),
  - količinu.

Paket webshop – klasa ShoppingCartItem _{2/2}

```
public class ShoppingCartItem {  
  
    private Product product;  
    public void setProduct(Product p) {  
        product = p;  
    }  
    public Product getProduct() {  
        return product;  
    }  
  
    private int count;  
    public void setCount(int c) {  
        count = c;  
    }  
    public int getCount() {  
        return count;  
    }  
  
    public ShoppingCartItem(Product p, int count) {  
        this.product = p;  
        this.count = count;  
    }  
}
```

Prijava na sistem

- Klasa User:
  - reprezentuje korisnika
  - vezuje se na sesiju
    - prilikom prijavljivanja na sistem
  - sadrži Shopping Cart kao atribut
  - sadrži informaciju o tome da li je korisnik prijavljen

Prijava na sistem

- Modelujemo klasu *User* koja sadrži String *username*, String *password*, ShoppingCart *sc*; boolean *loggedIn*. Napiši *toString* i *equals*
- Kreira se HTML stranica za logovanje *login.html* koja sadrži formu za unosa korisničkog *username* i *password*. Na dugme pošlji gađa se servlet *LogIn*

Prijava na sistem

- Kreirati servlet *LogIn*
- U *init* metodi kreirati listu *users* , i dodati je u *ServletContext*

```
users.add(new User("pera", "peric"));  
users.add(new User("steva", "stevic"));  
users.add(new User("jova", "jovic"));  
users.add(new User("mitar", "miric"));  
users.add(new User("peka", "peka"));
```

Prijava na sistem

- U doGet metodi
  - *Preuzmi parametre forme username i password*
  - *Preuzmi iz ServletContext listu users*
  - *Proveri da li takav user postoji u listi users*
    - *Ako postoji dodaj u sesiju user i redirectuj na servlet za kupovinu WebShopServlet*
    - *Ako ne postoji redirectuj na login.html*
- Izmeni ostale servlete tako da ne može im se pristupiti ako korisnik nije ulogovan
- Izmeni *ShoppingCartServlet* tako da se korpa koristi iz klase *User*

Prijava na sistem

- Sada vi pokušajte da uradite to
- Krenite od prvog slajda Prijava na sistem i radite korak po korak

Dodatni materijal

Klasa HttpServletRequest i sesija

```
/** Konstruktor. */
public HttpServletRequest(InputStream is) {
    try {
        // kreiramo objekat koji reprezentuje sesiju.
        session = new HttpSession();
        ...
    }

    /** Objekat klase HttpSession koji čuva podatke
     *  o trenutnoj sesiji.
     */
    private HttpSession session;
    public HttpSession getSession() {
        return session;
    }
}
```

Klasa HttpSession

```
/** Čuva id sesije. */
private String sessionId;
public void setId(String c) {
    sessionId = c;
}
public String getId() {
    return sessionId;
}

/** Asocijativna mapa objekata dodeljenih sesiji.
 * Ako je potrebno da neki objekat prati sesiju, dodaće se u ovu mapu.
 * Ključ je id sesije.
 * Mapa je statička da bi se iz svih zahteva moglo pristupiti
 * dodeljenim objektima.
 */
private static HashMap<String, Object> sessionMap =
    new HashMap<String, Object>();
public Object getAttribute(String key) {
    return sessionMap.get(sessionId+key);
}
public void setAttribute(String key, Object attr) {
    sessionMap.put(sessionId+key, attr);
}
```

Klasa HttpServletResponse i *cookie*

```
private String cookie;
public void setCookie(String c) {
    cookie = c;
}

private void sendHeader() {
    if (location == null)
        writer.print("HTTP/1.0 200 OK\r\n");
    else {
        writer.print("HTTP/1.0 302 Object moved\r\n");
        writer.print("Location: " + location + "\r\n");
    }
    if (contentType != null)
        writer.print("Content-type: " + contentType + "\r\n");

    if (cookie != null)
        writer.print("Set-Cookie: " + cookie + "\r\n");

    writer.print("\r\n");
    writer.flush();
}
```


Servletske klase - Sesija

